

Skap et læringsmiljø med rom for å prøve og feile

I et godt læringsmiljø er det rom for å prøve og feile, og elever og lærlinger opplever det trygt å fortelle hva man kan og hva man trenger å lære bedre. Det er derfor viktig at elever og lærlinger er trygge på at hensikten med underveisvurdering er å hjelpe dem i å utvikle kompetansen sin.

ARTIKKEL | SIST ENDRET: 02.03.2016

Mange elever og lærlinger kan av ulike årsaker kvie seg for å be om hjelp, motta eller gi tilbakemeldinger. Dersom de ikke stiller spørsmål eller ber om hjelp når de ikke forstår, vil det være vanskelig å justere opplæringen underveis og vanskelig å komme videre i læringsprosessen. Det er derfor viktig å gjøre dem trygge og bygge gode relasjoner til dem, slik at de både kan gi og være mottakelige for tilbakemeldinger, og på den måten komme videre i egen læringsprosess.

Et godt læringsmiljø er en rettighet og en forutsetning for god læring. Resultater fra Elevundersøkelsen viser en tydelig sammenheng mellom elevenes læringsmiljø og elevenes læringsresultater. Høy motivasjon og arbeidsinnsats, trivsel med medelever, fravær av mobbing, ro i klassen og et godt fysisk arbeidsmiljø gjør at elevene presterer bedre.

To ulike læringskulturer

I et godt læringsmiljø

- Har elever og lærere tro på at de kan lære og utvikle seg
- Opplever elevene at det er trygt å prøve og feile
- Tør elevene å spørre om hjelp
- Opplever elevene at læreren vil dem vel

- Har elevene vilje til å ta fatt på utfordrende oppgaver for å lære mer.

Denne beskrivelsen er også relevant for opplæring i bedrift. Der foregår ofte opplæringen på ulike arenaer og flere aktører enn i skolen er involvert. Det er viktig å være bevisst på at arbeidsfellesskap og samspillet mellom lærlingen, instruktøren og andre arbeidskollegaer kan være viktige forhold som påvirker læringsmiljøet.

Det kan være nyttig for lærere og skoler å spørre seg selv hva som kjennetegner læringskulturen i klassen eller på skolen. De engelske forskerne Black og William beskriver to ulike læringskulturer i skolen.

Beskrivelsen kan også være et utgangspunkt for å reflektere over hva som kjennetegner læringskulturen på andre læringsarenaer.

Kultur for belønning

Denne læringskulturen er preget av mye bruk av belønning som stjerner, smilefjes, karakterer og rangering. Da kan fokuset på resultater og karakterer noen ganger overskygge fokuset på elevenes læringsbehov. Belønning er her et viktig virkemiddel for læring og sees som en del av undervisningen.

I slike klasser bruker gjerne elevene mye tid og energi på å lete etter riktige svar, noe som kan føre til engstelse for å mislykkes. Elever med dårlige resultater kan tro at de mangler evner, og at de ikke kan gjøre så mye med det. De kan trekke seg tilbake og unngå læringssituasjoner fordi de erfarer at det bare leder til skuffelse. Det som ofte skjer, er at elevene velger å bygge opp selvtilliten på andre måter. I en slik kultur vil de flinke elevene gjøre det bra, mens antallet elever med svakere resultater kan øke.

Kultur for måloppnåelse

Denne læringskulturen kjennetegnes ved at lærer og elever har større fokus på læring fremfor belønning. Lærer planlegger opplæringen ut fra elevenes læringsbehov slik at elevene i størst mulig grad skal nå målene. Underveisvurdering er her et viktig virkemiddel for læring og sees som en del av undervisningen.

I slike klasser brukes gjerne vurderingsinformasjon som lærer og elever innhenter underveis i opplæringen til å hjelpe elevene til å lære bedre. Ved hjelp av blant annet tydelige mål og egenvurdering, vil både elever og lærer få bedre forståelse av hvilke utfordringer eleven har og hvilke nye mål som må settes for forbedring. Faglige relevante tilbakemeldinger som gis til elevene underveis, vil gi elevene informasjon som de kan bruke til å styre egen læring.

Hvordan er din praksis?

Det vil ikke alltid være slik at det i et klasserom eller på andre læringsarenaer kan sies å være enten en kultur for belønning eller en kultur for måloppnåelse, men de illustrerer to ytterpunkter. Beskrivelsen av disse kulturene kan være utgangspunkt for refleksjon og diskusjon i arbeidet med å utvikle vurderingspraksisen på egen skole eller lærebedrift. Det kan være nyttig å tenke gjennom hvordan tilbakemeldingene som blir gitt av

lærer eller instruktør påvirker læringskulturen. Her kan du lese mer om hvordan du kan gi gode faglige tilbakemeldinger.

På skolemiljø kan du lese mer om hva som kjennetegner en god læringskultur. Du finner også mange gode tips til hvordan du kan jobbe for å utvikle et godt og inkluderende læringsmiljø for alle elever.

Spørsmål til egen praksis

1. Tør dine elever eller lærlinger be om hjelp, si at de ikke forstår eller be om at noe blir repetert?
2. Hva gjør du for å skape et læringsmiljø hvor elever eller lærlinger tør å vise hva de kan og hva de må lære bedre?
3. Hva kjennetegner læringskulturen i ditt klasserom eller i din lærebedrift?
4. Tenk gjennom tilbakemeldingene du gir elevene eller lærlingene dine. Hvordan tror du din praksis påvirker læringskulturen?

Spørsmål til skolens eller lærebedriftens praksis

1. Hvordan jobber dere sammen på skolen/i lærebedriften for å skape et læringsmiljø hvor elevene/lærlingene tør å vise hva de kan og hva de må lære bedre?
2. Hva kjennetegner læringskulturen ved skolen/lærebedriften – ikke bare i klasserommene, men også mellom kollegaer? Hva er dere gode på og hva kan videreutvikles?
3. I hvilken grad diskuterer dere på skolen/bedriften hvordan vurderingspraksisen kan hjelpe elever og lærlinger til å lære bedre?